

Beantwoording Bestuursvraag

Registratienummer	14.77529
Ingekomen d.d.	
Indiener	Leden van de VV
Bron	mail
Portefeuillehouder	J.G.M. Schouffoer
Verzonden d.d.	
Onderwerp	Beantwoording bestuursvragen imidacloprid

Inleiding

Gedurende de zomervakantie zijn een aantal emails van VV-leden binnengekomen met vragen over de problemen rond imidacloprid en wat Rijnland eraan gaat doen. Op 28 oktober jl. is tijdens een informatieve VV-bijeenkomst een presentatie gegeven waarin de meeste vragen zijn beantwoord.

Hieronder staan alle vragen nog eens duidelijk op een rijtje, inclusief de naam van de VV-leden die deze vragen hebben gesteld, en het beeld dat bij de presentatie te zien was. Overige informatie over imidacloprid vindt u via (link).

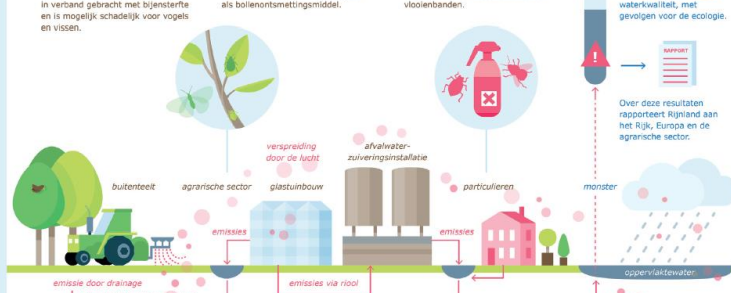
Imidacloprid, ... of liever niet?

Het hoogheemraadschap van Rijnland signaleert hoge concentraties van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater. Een van die middelen is imidacloprid. Welke invloed heeft Rijnland op het gebruik hiervan?

IMIDACLOPRID
Wereldwijd misschien wel het meest gebruikte insecticide. Effectief tegen luizen, kevers en vlinders. Het wordt in verband gebracht met bijensterfte en is mogelijk schadelijk voor vogels en vissen.

GEBRUIK IN LANDBOUW
Door kwekers in de akkerbouw, glasuinbouw, boom- en bollensteelt. Als spuitmiddel, in zaadcoatings en als bollenontsmettingsmiddel.

GEBRUIK DOOR PARTICULIEREN
Ter bestrijding van luizen in de tuin, een luizenpin in kamerplanten, vliegenvoeters, mierenokdozen en vlooienvanden.

INVOED VAN RIJNLAND
Rijnland kan de emissie van imidacloprid uit de agrarische sector naar het oppervlaktewater laten beperken door:

- Aanraders voor de lichte over-regelgeving, emissieroutes en waterkwaliteitsproblemen
- Aanraders te controleren op het correct gebruiken van middelen en op hun plicht, nadelige gevolgen voor het milieu te beperken

KNELPUNTEN VAN RIJNLAND

- Kan kwekers en burgers niet verbieden imidacloprid te gebruiken
- Kan niet handhaven op emissies (ook niet via het riool), omdat er geen normen opgesteld zijn

WAT MEET RIJNLAND NIET?

- Heeft geen invloed op emissies via de bodem (omgevingsschermen)
- Heeft geen invloed op gebruik/interpretatie van meetgegevens in rapportages van anderen

METEN, SIGNALEREN EN RAPPORTEREN
Rijnland meet de aanwezigheid van imidacloprid in het oppervlaktewater, met zoals andere gewasbeschermingsmiddelen en bijvoorbeeld meststoffen.

Te hoge concentraties veroorzaken een slechte waterkwaliteit, met gevolgen voor de ecologie.

Over deze resultaten rapporteert Rijnland aan het Rijk, Europa en de agrarische sector.

Bayer Crop Sciences: ontwikkelaar van imidacloprid

Doel: gewasbescherming en insectenbestrijding

CTGB stelt richtlijnen voor het gebruik in Nederland

Agrariërs en consumenten mogen het middel gebruiken

Rijnland: controleert water in beheergebied

Doel: gezond water

Handhaaft correct gebruik van middelen door agrarische sector

Signaleert hoge concentraties in oppervlaktewater

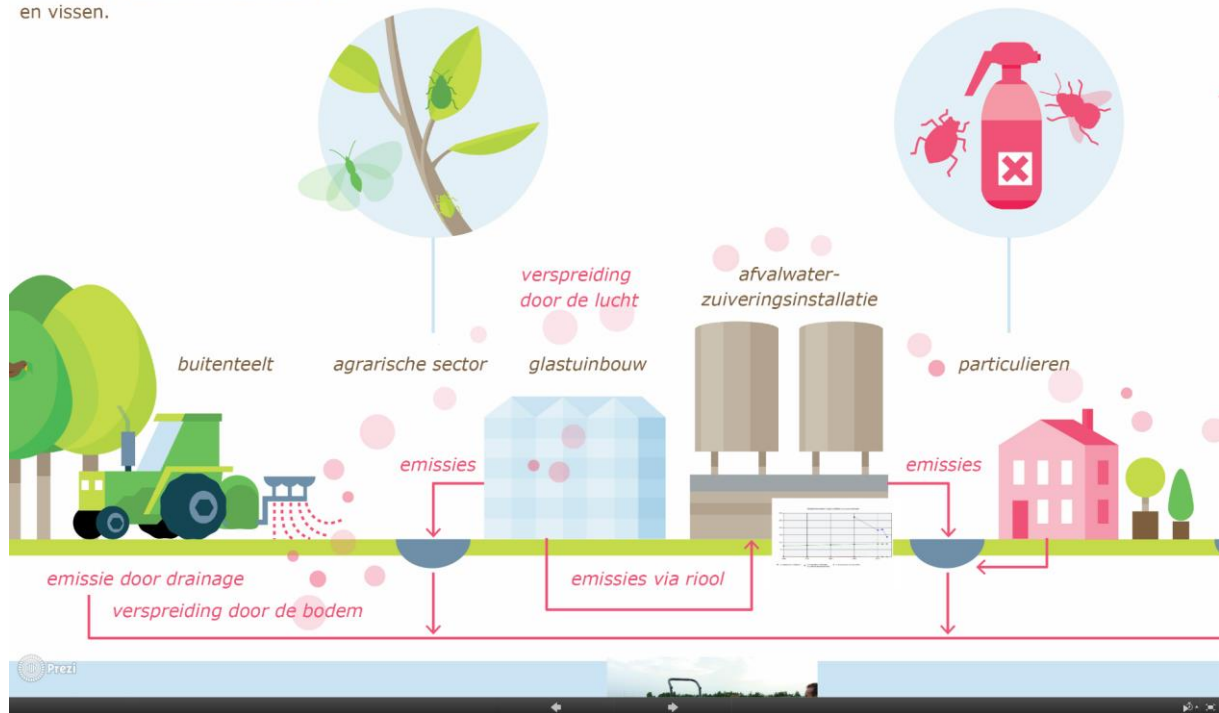
Droge voeten, schoon water

Beantwoording Bestuursvraag

in verband gebracht met dijensterfte en is mogelijk schadelijk voor vogels en vissen.

als dooienontsmettingsmiddel.

vlooiendanden.

Hoe werkt imidacloprid? (Hellinga) **Gegevens gebruik imidacloprid** (de Meijer, de Vos, Verhaar)

Imidacloprid is de naam van de werkzame stof en is bestanddeel van wereldwijd de meest gebruikte insecticides. Imidacloprid is een neonicotinoïde die zeer persistent is. Het verstoort de prikkelgeleiding/de communicatie tussen zenuwcellen. Het insect raakt verlamd en sterft. Neonicotinoïden werken veel sterker op receptoren van insecten dan op die van zoogdieren (www.wageningenur.nl/nl/Dossiers/dossier/Imidacloprid.htm).

Waar en hoe wordt het toegepast? (Hellinga)

Er zijn 31 toelatingen van gewasbeschermingsmiddelen met als werkzame stof Imidacloprid.

- 15 voor bestrijding van mieren in gebouwen e.o.
- 7 voor bestrijding van vliegen in diervverblijven of woning
- 2 voor kakkerlakken in opslagen
- 6 voor diverse bestrijding in bedekte en onbedekte teelt

In onderstaande tabel staan de toepassingsmethoden weergegeven:

toepassingsmethode	soort insecten	toepassingsplek
lokdoos	mieren	woningen e.o.
korrels	mieren	woningen e.o.
sticker	vliegen	diervverblijven
strijk	vliegen	diervverblijven
spuiten	vliegen	diervverblijven
gel	kakkerlak	pakhuizen
druppelbehandeling	luizen/ritnaalden/kevers/vliegen	(on)bedekte teelt
granulaat	emelten/engerling	golfbanen/ sportterreinen
coaten zaaizaad	bladluizen/ kevers/vliegen	bieten

Beantwoording Bestuursvraag

gewasbehandeling: bespuiting	bladluizen/wants/kevers/vliegen	bedekte teelt: divers
gewasbehandeling: bespuiting	bladluizen/ wants/vliesvleugeligen	onbedekte teelt: appel/peer
aanstrijkbehandeling	bladluis	onbedekte teelt: hop
dompelen/douchen (ontsmetten)	trips	(on)bedekte teelt: bloem- bollen/-knollen

Bron: gedestilleerd van CTGB-site

Wordt het middel door Rijnland zelf ook toegepast? (Hellinga)

Af en toe kan het zijn dat er mierenlokdozen in de keukens van de werkplaatsen en andere gebouwen van Rijnland worden gebruikt. Hier kan imidacloprid in zitten. Af en toe kan het gebeuren dat er een spuitbus wordt ingezet tegen spinnen in het boothuis in Katwijk (omdat er anders geen doorkomen aan is). Het is onbekend of daar eventueel imidacloprid in kan zitten. In de interieurbepanting worden geen bestrijdingsmiddelen gebruikt tenzij zich er een echte plaag voordoet. Dit is binnen Rijnland echter nog nooit aangetroffen.

Verder werkt Rijnland momenteel richting een Zilver certificaat van Duurzaam Onkruid Beheer (eind van het jaar gereed). Dit betekent dat Rijnland streeft naar een bestrijdingsmiddelenvrije organisatie. Rijnland werkt zoveel mogelijk met mechanische onkruidbestrijding (borstelen, branden, op tijd maaien, etc.) en zet alleen in calamiteiten bestrijdingsmiddelen in (zoals bijv. bij jacobskruiskruid en japanse knoop). Rijnland wordt daarin geadviseerd door Chris van Dijk van WUR.

Beantwoording Bestuursvraag

Agrariërs te controleren op het correct gebruiken van middelen en op hun plicht nadelige gevolgen voor het milieu te beperken

Heeft een waterschap instrumentarium om op regelgeving voor de toepassing te handhaven? (Hellinga)

Regels omtrent gebruik, opslag, handel en dergelijke van insecticides en andere gewasbeschermingsmiddelen staan in Europese verordeningen en nationale wetgeving zoals de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb). Elk gewasbeschermingsmiddel heeft onder andere het volgende nodig:

- Een toelating (wordt uitgegeven door het CTGB)
- Het wettelijk gebruiksvoorschrift (op het etiket van de emballage: voorwaarden op basis waarvan het middel toegepast mag worden)

Tijdens het gebruik gelden onder andere ook:

- Waterwet (lozen in oppervlaktewaterlichaam zonder watervergunning is verboden)
- Activiteitenbesluit/-regeling (regels voor agrarische activiteiten)

Als (mede)bevoegd gezag voor de Wgb kan Rijnland handhavend optreden bij het niet naleven van voorschriften. De UvW heeft destijds met de NVWA (het bevoegd gezag voor de Wgb) en het ministerie afgesproken dat de waterschappen alleen handhavend optreden bij situaties waarbij een link naar een sloot een rol speelt (niet naleving voorschriften). Standaard controleert een Rijnlandse toezichthouder niet de inhoud van een gewasbeschermingsmiddelenkast. Bij niet naleving van de Wgb met een link naar een sloot kan besloten worden om de inhoud van de kast wèl te controleren.

Waar kan Rijnland op handhaven:

- Wanneer niet aan het wettelijk gebruiksvoorschrift, voorschriften van de Wgb, Activiteitenbesluit of Waterwet wordt voldaan, bijvoorbeeld bij
  - Lozen van erfhemelwater in sloot (ontsmet fust en veldspuit staan onoverdekt op erf en afstroming van hemelwater vindt plaats of kan plaatsvinden naar sloot).
  - Lozen condenswater uit kas in sloot (en in kas worden gewasbeschermingsmiddelen gebruikt).
  - Lozen via putjes in de aanmaakruimte voor gewasbeschermingsmiddelen.
  - Het in sloot lozen van reinigingswater uit stallen.
  - Het in de sloot waaien van een zaaizaadzak/ of het vlak naast de sloot vullen van de zaaimachine terwijl coatingstof in sloot waait.

Beantwoording Bestuursvraag

- Het illegaal gebruik van Imidacloprid (kan om verkeerde toepassingswijze, verkeerd gewas, verkeerde locatie, verkeerd insect en dergelijke gaan).

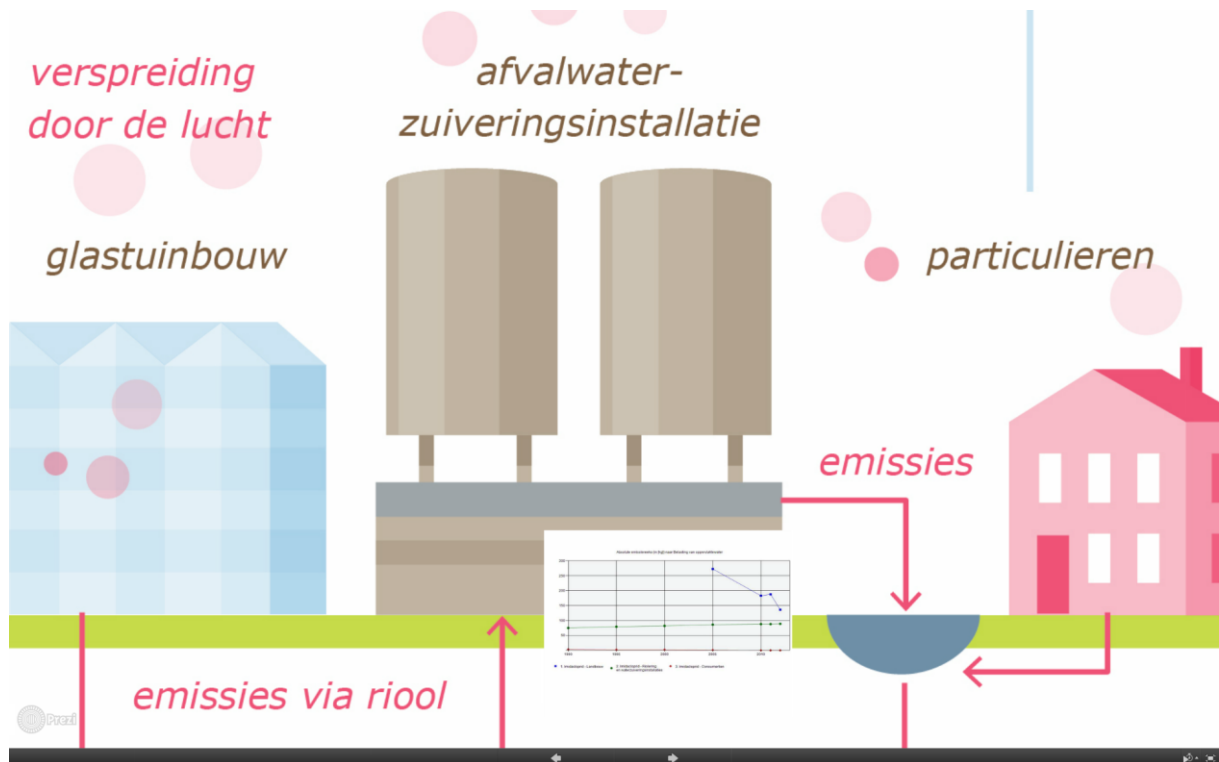
Wanneer kan Rijnland niet handhaven:

- Drainagewater van vollegrondspcelen (onbedekt) waarin gewasbeschermingsmiddelen zitten. Dit is ook van toepassing op drainagewater van vollegrond van bedekte teelt met dien verstande dat hier een meet- en bemonsteringsverplichting (N en P) geldt
- Er ligt een grote plas dompelvloeistof (met daarin Imidacloprid) op het onoverdekte erf terwijl er geen lozing op een sloot plaatsvindt en ook niet plaats kan vinden. Wel attendeer je de gebruiker op zorgvuldig handelen en de nadelige effecten voor andere milieucompartimenten en de fauna en flora
- Bij het niet voldoen aan recirculatieplicht van drainwater kan niet gehandhaafd worden op de aanwezigheid van een gewasbeschermingsmiddelen, want daar zijn geen normen voor
- Officieel moet in geval van het gebruik van Imidacloprid te lozen water via een zuiveringsvoorziening gereinigd worden maar daar wordt voorlopig, na brief van UvW van 9 juli 2014, niet op gehandhaafd

Kan Rijnland eigen regelgeving ontwikkelen? (Hellinga)

Voor zover beken is er voor gewasbeschermingsmiddelen geen mogelijkheid om een maatwerkvoorschrift op te stellen o.g.v. de Wgb. De gebruiker ervan heeft zich te houden aan het wettelijk gebruiksvoorschrift, de Wgb en het Activiteitenbesluit.

Beantwoording Bestuursvraag

Het vóórkomen van imidacloprid in effluenten van zuiveringsinstallaties (van Liere)

De Emissieregistratie geeft een landelijk beeld van de belasting van het oppervlaktewater en de bronnen die deze belasting veroorzaken. Voor imidacloprid geldt een totale belasting van het oppervlaktewater door de landbouw van 136,5 kg in 2012. Dit is een halvering ten opzichte van 2005 (272,7 kg). Wat betreft emissie via effluent is tussen 2005 (86 kg) en 2012 (89 kg) een minimale stijging te signaleren.

In onderstaande tabel zijn de emissies van imidacloprid tussen 1990 en 2012 weergegeven.

Beantwoording Bestuursvraag

Tabel

#	☐	Emissiebron	Compartiment	Stof	Eenheid	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	Emissie
1	☐	Landbouw	Belasting van oppervlaktewater	Imidacloprid	kg				273	183	188	136	
2	☐	Riolering en waterzuiveringsinstallaties	Belasting van oppervlaktewater	Imidacloprid	kg	75	79	82	86	88	88	89	
3	☐	Consumenten	Belasting van oppervlaktewater	Imidacloprid	kg	3	2	2	1	0	0	0	

(bron: Emissieregistratie)

De jaarlijkse toename die te zien is komt doordat voor alle jaren de berekende emissiefactor voor influent wordt vermenigvuldigd met het aantal personen in Nederland. Voor imidacloprid wordt een zuiveringsrendement van 30% aangehouden. De Nederlandse bevolking neemt nog steeds toe, waardoor de geschatte emissie van imidacloprid ook toeneemt.

In de Watson database wordt voor de jaren 2006 tot en met 2010 gekeken naar het influent van de stof op AWZI's.

1. Voor deze jaren wordt het mediaan gehalte berekend in ug/l
2. Het mediaan gehalte wordt vermenigvuldigd met het betreffende jaardebiet (vracht voor alle AWZI's per jaar)
3. De berekende vrachten vanaf 2006 worden vervolgens gemiddeld à gemiddelde vracht over de jaren
4. De gemiddeld berekende vracht over de jaren wordt gedeeld door het aantal inwoner equivalenten voor het jaar waarvoor we de schatting maken, in dit geval 2011. De emissiefactor die zo ontstaat is voor het influent in g/i.e./jaar.

De influentfactor is niet geheel gelukkig gekozen, omdat bij het influent zowel het mogelijke huishoudelijke gebruik als de lozing vanuit kassen is inbegrepen. Deze uitsplitsing kunnen we nog niet maken. Om pragmatische reden is de bron nu consumenten geworden.

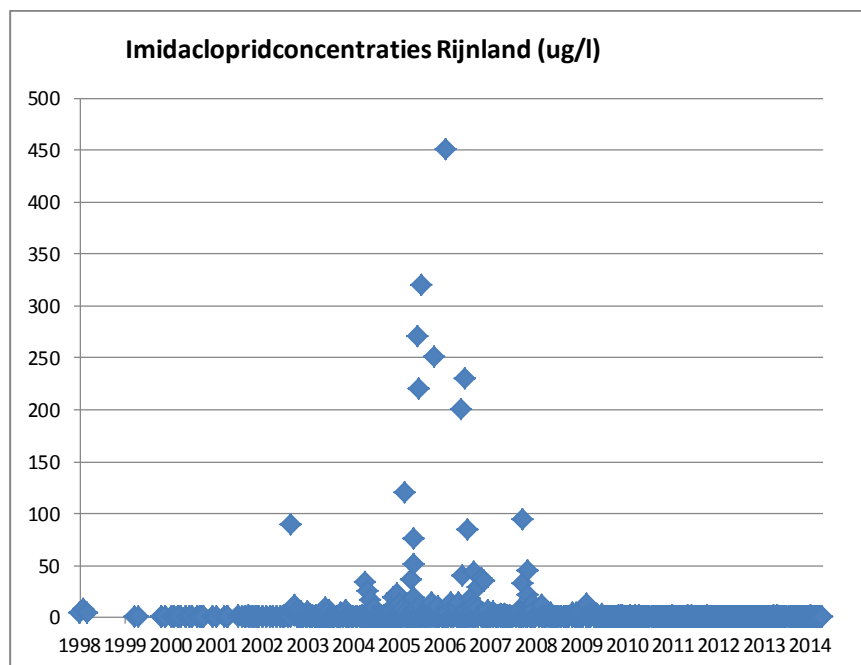
Emissieregistratie baseert berekeningen op gegevens van de landelijke database (Watson) en kentallen. Rijnland heeft tussen 2003-2010 op vier awzi's (Aalsmeer, Katwijk, Velsen, Zwaanshoek) imidacloprid gemeten. Dit heeft 17 metingen in effluent opgeleverd met concentraties tussen 0,01-1,1 ug/l (gemiddelde 0,14 ug/l)

Beantwoording Bestuursvraag

Een overzicht van de metingen Nederland en Rijnland, inclusief trends en historie (Langeslag, Hellinga, de Meijer, de Vos, Verhaar) Zijn al die gegevens te koppelen aan de toepassing van imidacloprid? (Hellinga)

Rijnland meet sinds 1998 imidacloprid in oppervlaktewater. In de jaren 2003-2008 zijn hoge waarden gesignaleerd, zoals te zien is in onderstaande grafiek.

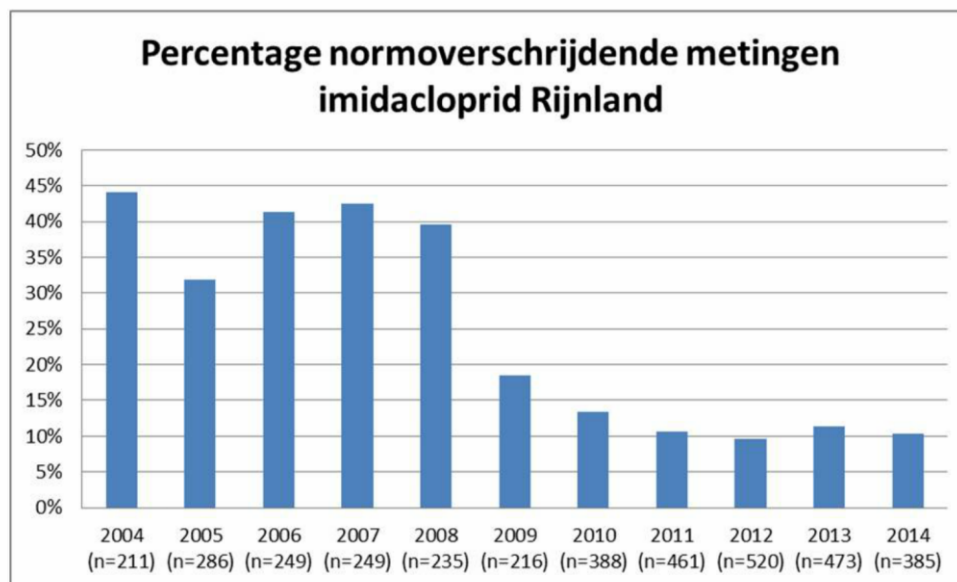
De overschrijdingen kunnen veroorzaakt zijn door een groot aantal factoren. Zo wordt er al imidacloprid aangetroffen (en soms in normoverschrijdende concentraties) in het water in de Gouwe nog voordat het in contact komt met Rijnlands oppervlaktewater. Ook

Beantwoording Bestuursvraag

weersinvloeden, het voorkomen van voor de teelt schadelijke insecten, de toelating van het middel en het bestaan van alternatieven hebben allemaal invloed op de emissie.

De laatste jaren nemen de overschrijdingen van de norm (0,067 ug/l) af.

2010-2014 imidacloprid		
aantal metingen	2227	
aantal meetlocaties	94	
norm (JGM)	0,067 ug/l	
aantal metingen boven rapportagegrens	1193	54%
aantal metingen normoverschrijdend	245	11%
aantal locaties met normoverschrijdingen	38	40%

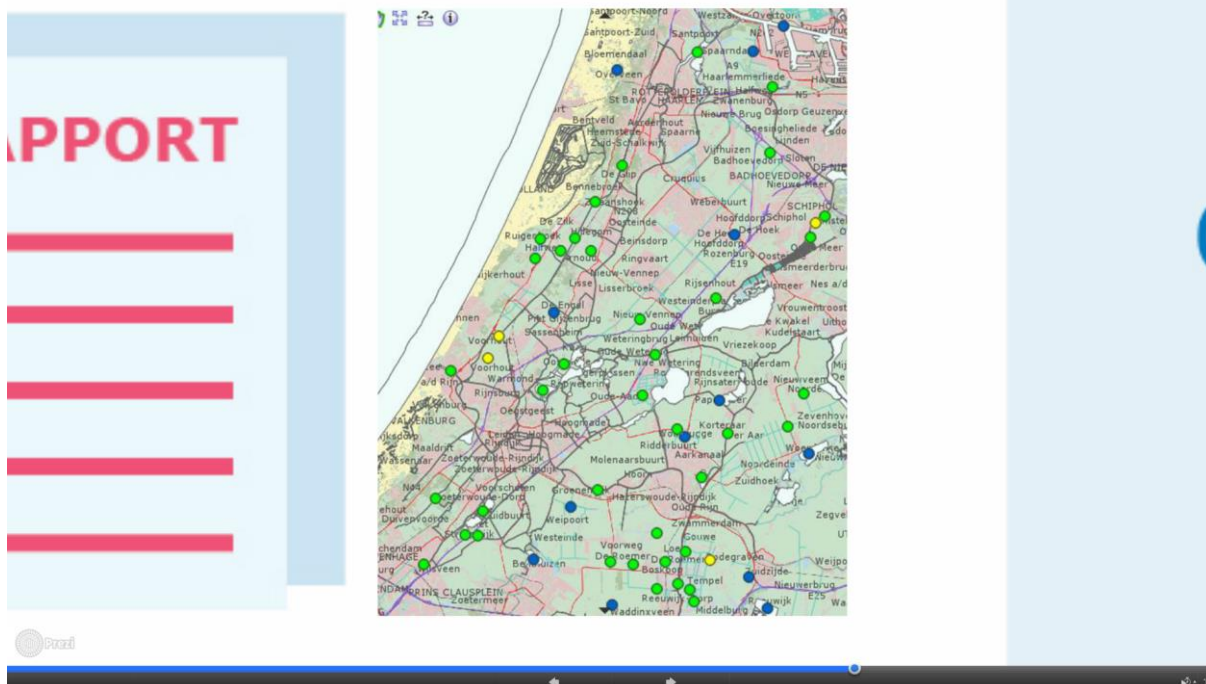
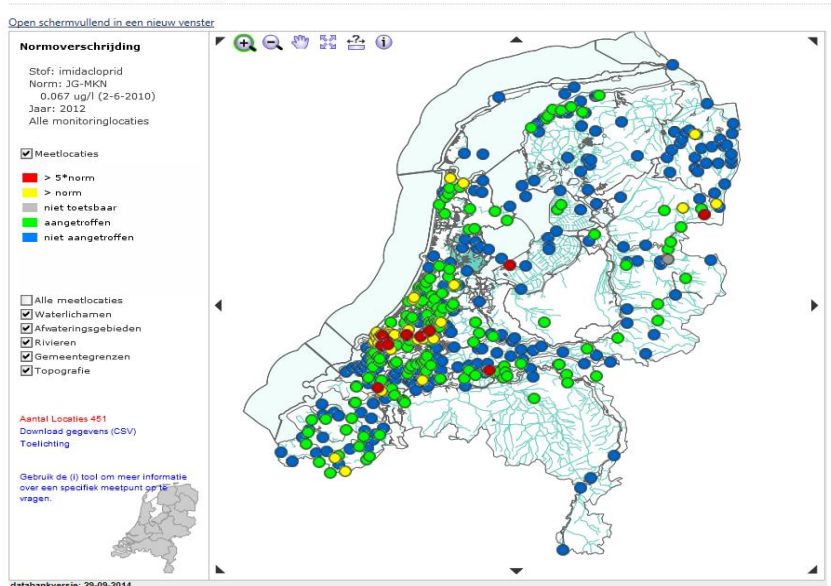
Extern gebruik gegevens Rijnland (Hellinga)

Rijnland stelt jaarlijks meetgegevens beschikbaar aan de landelijke databases (Watson, KRW). Deltares, RIVM, CML, etc. gebruiken de gegevens uit deze databases voor analyses en rapportages. De gegevens die gebruikt worden voor bijvoorbeeld Emissieregistratie en de Bestrijdingsmiddelenatlas zijn afkomstig van de waterbeheerders binnen Nederland.

In de Bestrijdingsmiddelenatlas is een landelijk beeld van normoverschrijdingen te zien, zo ook voor imidacloprid. In beheergebied van Rijnland zijn normoverschrijdingen van imidacloprid zichtbaar, echter minder hoog dan bijvoorbeeld in Delfland en Schieland & Krimpenerwaard.

Beantwoording Bestuursvraag

Mate van overschrijding

Rijnland stel eveneens van een aantal punten (4 in het bollengebied, 1 in het boomteeltgebied) zijn gegevens beschikbaar aan het landelijke meetnet gewasbeschermingsmiddelen (GBM).

Doel van dit meetnet:

1. aannemelijk verband leggen tussen toepassing van een GBM en normoverschrijdingen in oppervlaktewater;
2. voortgang reductie van normoverschrijdingen GBM in oppervlaktewater 2014-2023

Deze meetpunten worden jaarlijks van 2014-2021 bezocht met een afgesproken frequentie en vastgestelde probleemstoffen. De jaarlijkse kosten voor deelname zijn € 45.000.

Beantwoording Bestuursvraag

Is het middel voor Rijnland onderdeel van de pilots in bollenteelt en boomkwekerij? (Hellinga) Activiteiten in de agrarische sector-Gezond gewas, schoon water van LTO Glaskracht (de Vries)

Samen met de sector
te zoeken naar emissie-
reducerende maatregelen

Prezi

In project Slootgerichte Aanpak (waarbij Rijnland samen met boomkwekers heeft gezocht naar emissiereducerende maatregelen voor gewasbeschermingsmiddelen) is onder andere specifiek gekeken naar een alternatief voor imidacloprid. Kwekers hebben bovendien ervaring opgedaan met maatregelen zoals driftarme spuitdoppen, spuiten op het juiste moment d.m.v. een sms-service en het verwerken van restvloeistof. In de komende jaren zullen via het gebiedsproces deze maatregelen Boskoop-breed uitgerold worden.

Rijnland is tevens al jaren in overleg met de bollensector (de KAVB) in het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen (LMB). In het KRW Uitvoeringprogramma 2013-2021 zijn maatregelen weergegeven die op termijn de belasting van het oppervlaktewater met gewasbeschermingsmiddelen (waaronder imidacloprid) moeten verminderen.

Ook in de glastuinbouw is Rijnland actief in gesprek met LTO-Glaskracht over hun invloed op de waterkwaliteit. Er bestaat ook een duidelijke wens binnen de sector om emissielozer te gaan telen. Rijnland is echter nog niet benaderd om mee te doen aan project Gezond gewas, schoon water. Mogelijk wordt dit project in andere waterschappen opgepakt en kan Rijnland hiervan leren.

Beantwoording Bestuursvraag

Overzicht van samenwerking van waterschappen ohgv imidacloprid (Hellinga)

Agrariërs voor te lichten
over regelgeving, emissie-
routes en waterkwaliteits-
problemen

Rijnland werkt op een aantal vlakken samen met andere waterschappen. Hierbij gaat het vooral om nationale communicatiemiddelen, zoals websites (bijv. Activiteitenbesluit Agrarisch) en ander informatiemateriaal (zoals de Toolbox emissiebeperking).

Ook leren waterschappen van elkaar wat betreft succesvolle projecten. Project Bezem door de middenkast is al bij verscheidene waterschappen uitgevoerd en waterschappen leren van elkaar over kansrijke maatregelen om emissies te verminderen.